

Ankesaken om AMS-målere og helse: Vi tapte igjen – mens forskerne gir oss rett

Denne teksten ble først publisert den 04.11.2022 på <http://einarflydal.com>

Den 3. november kom dommen som vi har ventet på siden ankesaken gikk for lagmannsretten 5.-9. september. For alle oss som har lagt inn penger og innsats for å få helsevirkningene fra AMS-målere og stråling generelt vurdert av retten, er dette et stort tap, men også med enkelte positive sider.

Her finner du dommen. Domspremissene er skuffende, først og fremst fordi retten unngår å gjøre egne vurderinger av helsespørsmålet og forskningen, men lar tillit til myndighetene være

avgjørende. Dermed blir det ingen reell overprøving av det saklige grunnlaget for strålevernets reguleringer. Dommen er vesentlig grundigere på jussen enn tingrettens dom, men altså ikke på det avgjørende faktiske spørsmålet. Du finner også våre foreløpige kommentarer til den nedenfor.

Vi må nå dekke saksomkostningene til Elvia og Energi Norge på 1,65 millioner, og vurdere om saken skal ankes videre ...

Her er fra advokat Hugo P Matres kommentar. Vær oppmerksom på at kommentaren gjelder saksøkerne, ikke generelt for alle som motsetter seg installasjon av ny måler. Det er nemlig et vesentlig poeng i domspremissene at flere av saksøkerne «ikke har dokumentert sine helseplager godt nok», ikke har skaffet seg legeattest, og/eller at legeattesten ikke gjelder «skitten strøm». Se også en viktig kommentar om legeattest under «Det positive i dommen»:

«Det kom dom fra Borgarting lagmannsrett i kveld. Elvia fikk medhold både i at de kan stenge strømmen og kreve tilgang til boligene for å skifte måler.

Domspremissene er meget skuffende. Vi opplever nok en gang at domstolen ikke gjør egne vurderinger av om det foreligger helsefare, men nøyer seg med å vise til myndighetenes vurderinger. Etter å ha omtalt de ulike sakkyndige bidragene skriver lagmannsretten:

"For lagmannsretten er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på disse spørsmålene. Bevisførselen under ankeforhandlingen gir ikke grunnlag for å hevde at stråling under grenseverdiene, er helseskadelig. Selv om det finnes forskere og andre fagpersoner som har inntatt et annet syn, ser dette ikke ut til å være representativt for det som er det rådende syn på dette området. Lagmannsretten viser her til den brede gjennomgåelsen som er foretatt i rapporten fra Folkehelseinstituttet. Rett nok er rapporten fra 2012, men vitneførselen for lagmannsretten gir ikke grunnlag for å hevde at funnene der ikke lenger er dekkende."

Lagmannsretten avgjør saken basert på påstander om hva som er representativt og antatt rådende syn, og unndrar seg derved en egen vurdering.

Retten gjør også andre sterkt forenklete bevisvurderinger. Innsigelsene fra saksøkere uten legeattest anses ikke dokumentert fordi de bare er inngitt skriftlig. Her overses at det var enighet mellom partene om at beskrivelsene dekket reelle plager og at disse plagene ikke var bestridt.

Det er også andre sider ved dommen som er problematisk. Bl.a. bortfortolker lagmannsretten problemene med å få dokumentasjon som følge av Helsedirektoratets instruks til fastleger om å ikke gi helseattest. Lagmannsretten sier dokumentasjonskravet kan oppfylles på annen måte, men underkjenner altså den ubestridte dokumentasjonen for helseplagene.

Vi vil bruke noe tid på å gjennomgå dommen nærmere, men kan allerede nå konstatere at retten baserer avgjørelsen på formalia uten å forholde seg til de reelle problemene for nettkundene.

Ankefrist er én måned.»

Jeg føyer til:

Forvaltningens ekkokammer fører til sviktende tillit

Kloden rundt slår forskere alarm om at dagens strålevern bygger på foreldede, grovt sviktende forutsetninger og at dette fører til sykkelighet – tynt fordelt over en mengde diagnoser – som vi godt kunne klart oss uten. Saksøkerne i denne saken – og titusener av andre i Norge – kjenner virkningene av de slakke grenseverdiene på kroppen hver dag, andre kjenner dem, men aner ikke hvorfor. Dokumentasjonen foreligger, men det hjelper lite om forvaltningen i stedet for å forholde seg til den, lever i et ekkokammer bygget på foreldet forskning. Det er svikten i denne forskningen som beskrives i detalj i boka til Steneck og Butler (mer [HER](#)). Boka ble derfor utgitt – på norsk – og levert som bevis i saken. (Om lanseringsmøtet i anledning boka, se [bloggpost 01.11.2022](#).)

Dommen vi nå fikk, er ikke en dom som gir tillit til rettsapparatet, dessverre. For folk som har store akutte og åpenbare, lett testbare helseplager fra AMS-målere og andre strålekilder, vil dommen oppfattes som noe i nærheten av justismord. Vi serverte på et fat i retten vitnemål fra tre av klodens fremste forskere på feltet, og vi forklarte hvordan begrunnelsene bak dagens grenseverdier bygger på mekanismer som fjerner all forskning som påviser relevante helsevirkninger fra bordet før vurderingene gjøres.

I en tid preget av polarisering og løstsittende anklager om konspirasjoner i øst og vest, trenger vi å se at forvaltningen og domstolene fungerer godt, ikke at de svikter og unnlater å ta dagens virkelighet og kunnskap inn over seg. Det styrker illiberale og anti-demokratiske krefter.

Medisinfagets og domstolenes oppgave er ikke å blindt akseptere myndighetenes autoritet, og la dem tvinge de som rammes av deres foreldede kunnskap til å lide i stillhet. Det styrker tvert imot mistilliten og mistanken om hva som kan ligge bak strålevernets uforstand. Er det bare kunnskapsløshet og gamle fagtradisjoner, eller politisk press fra utsiden? Fra næringen? Fra forsvarsinteresser? Eller er det frykten for hvilke belastninger samfunnet kan utsettes for dersom det må tas hensyn til sårbare grupper som ligger bak? Eller er det hensynet til faggruppers prestisje og karriere? Dette er tanker man automatisk vil gjøre seg når avmakten blir for stor. Søksmålet er basert på et grundig dokumentert kunnskapsgrunnlag fra forskere ved anerkjente vitenskapelige institusjoner med fagfelleverderte vitenskapelige arbeider. Det er frustrerende å oppleve at kunnskapsbasert formidling ikke undergis en forsvarlig vurdering.

Medisinen mot slik undergraving av tilliten som vårt samfunn er basert på, er å få myndighetene til å ta virkeligheten inn over seg, sørge for at myndighetene lytter til brukerne i stedet for uten saklig

grunn å avvise dem som hypokondere og angstnevrotiske «tinnfoliehatter», og bidra til at myndighetene bringer sitt kart i pakt med terrenget. Det var vårt håp at lagmannsretten skulle bli et slikt korrektiv. Men det gikk altså ikke.

Det positive i dommen

Det positive jeg fant under gårsdagens gjennomlesing, er følgende:

1. Dommen slår fast at en legeattest som kun sier at pasienten har symptomer som er felles med dem som kan forbindes med det som i dagligtale oppfattes som el-overfølsomhet, berettiger til fritak, og at et slikt fritak også må gjelde for «skitten strøm» dersom dette kan dokumenteres gjennom legeattesten.
2. Dommen lar seg anke til høyesterett.

Dommen lar seg altså anke, blant annet på saksbehandlingen ettersom retten ikke gjør egne vurderinger av påstandene om sviktende faglig grunnlag for strålevernets reguleringer. Om vi skal det, må vi vurdere. Vi må vurdere sjansene for å vinne fram, og det er ikke minst et kostnadsspørsmål, selv om kostnadene synker jo høyere opp i rettsvesenet saken går. (Det kommer av at forberedelsene for det meste er unnagjort på tidligere trinn.)

Veien videre

Om vi skal anke saken videre, har vi en måned å gjøre det på. Da må vi enda en gang samle inn penger og få garantier. Saksøkerne må være villige til å stille opp enda en gang, men de kan ikke bekoste sine saker. Knapt noen kan det alene, så dette må vi eventuelt gjøre sammen.

De nærmeste dagene kommer vi til å vurdere om vi vil spørre alle dere som har stilt seg bak saken hittil, om dere vil være med på å bringe saken videre opp til høyesterett. Skulle vi tape også der, kan saken gå videre til menneskerettsdomstolen i Strasbourg.

Dette kommer vi altså tilbake til, men send oss gjerne meninger om saken! Det gjør du her:

<https://einarflydal.com/hjelp/>

Innkalling av garantier og nye midler

Verre er det at vi bare har 14 dager til å betale inn motpartens sakskostnader på 1,65 millioner. Det betyr at vi må kalle inn alle garantier som alle dere støttespillere har gitt oss, og enda mer.

Vi hadde selvsagt håpet på det motsatte – at vi nå skulle betale dere tilbake deler av innsatsen. Alle dere som har gitt garantier vil få tilsendt eposter meget snart, men bønn om å sende inn garantibeløpet snarest.

Orienteringsmøte på nett

Tirsdag den 8. november kl. 17 – 18 vil vi arrangere et åpent nettmøte om saken. Det vil komme nærmere detaljer om påmelding her på bloggen. Du kan sende inn spørsmål i forkant her:

<https://einarflydal.com/hjelp/>

Her får du dommen

Som det står på side 1 av den 48 sider lange dommen, skal den bare gjengis offentlig i anonymisert form. Både saksøktes navn (Elvia AS, med partshjelper Energi Norge) og saksøkernes navn er derfor sladdet. Du laster den ned ved å klikke [HER](#).

Einar Flydal, den 4. november 2022